ԿԱՐԾԻՔ

Աննա Կարենի Խաչատրյանի «Ոչ ապացուցողական բժշկության հանրային-իրավական հիմնախնդիրները» վերտառությամբ ԺԲ.00.02 - «Հանրային իրավունք (սահմանադրական, վարչական, ֆինանսական, մունիցիպալ, բնապահպանական, եվրոպական իրավունք, պետական կառավարում)» մասնագիտությամբ իրավաբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման ատենախոսության վերաբերյալ

Աննա Կարենի Խաչատրյանի «Ոչ ապացուցողական բժշկության հանրային-իրավական հիմնախնդիրները» վերտառությամբ ԺԲ.00.02 - «Հանրային իրավունք (սահմանադրական, վարչական, ֆինանսական, մունիցիպալ, բնապահպանական, եվրոպական իրավունք, պետական կառավարում)» մասնագիտությամբ իրավաբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման ատենախոսության թեման արդիական է, այն նվիրված է ոչ ապացուցողական բժշկական ծառայությունների ոլորտում անձի հիմնարար իրավունքների պաշտպանության հանրային-իրավական մեխանիզմների համակողմանի հետազոտությանը: Աշխատանքում հատուկ ուշադրություն է դարձվում ոչ ապացուցողական բժշկական ծառայությունների իրավական կարգավորման և լիցենզավորման համակարգերի ներդրմանն ու կատարելագործմանը, ինչը կարող է էականորեն նվազեցնել բուժառուների համար հնարավոր ռիսկերը: Հեղինակը հաջողությամբ վերլուծում է պետական առողջապահական քաղաքականության և կենսաէթիկայի սկզբունքների փոխհարաբերակցությունը՝ հիմնվելով ինչպես ազգային օրենսդրության, այնպես էլ միջազգային փորձի վրա: Հետազոտության շրջանակներում առաջադրված իրավական լուծումներն ու օրենսդրական բարեփոխումների առաջարկներն ունեն գործնական նշանակություն և կարող են նպաստել ոլորտի իրավակարգավորումների հստակեցմանը: Այսպիսով, ատենախոսությունը ներկայացնում է գիտական հստակ արժեք՝ լրացնելով հանրային իրավունքի տեսության մեջ բժշկական իրավունքին վերաբերող կարևորագույն բացերից մեկը:

Արդիականությունը համարժեք է ներկայացված նաև հեղինակի կողմից: Մասնավորապես, հեղինակն արդարացիորեն շեշտադրում է, որ ոչ ապացուցողական բժշկության մեթոդների կիրառումը պահանջում է համակարգված իրավական արձագանք: Ատենախոսության մեջ մանրամասն հիմնավորվում է, որ հստակ իրավական կարգավորումների բացակայությունը կարող է ուղղակի սպառնալիք հանդիսանալ անձի ֆիզիկական և հոգեկան անձեռնմխելիության սահմանադրական իրավունքի համար: Հեղինակը վեր է հանում գործող օրենսդրական բացերը՝ ցույց տալով տարբեր վտանգավորության աստիճան ունեցող բժշկական միջամտությունների տարանջատված իրավական մոտեցումների անհրաժեշտությունը: Բացի այդ, աշխատանքում արժեքավոր անդրադարձ է կատարվում բուժառուների իրազեկված/տեղեկացված համաձայնության ինստիտուտի առանձնահատկություններին, ինչը կարևոր երաշխիք է անձի իրավունքների պաշտպանության հարցում: Ըստ այդմ, հեղինակի կողմից ներկայացված հիմնախնդիրների շրջանակը լիովին արտահայտում է ոլորտի արդի վիճակն ու թեմայի տեսագործնական կարևորությունը:

Հեղինակի կողմից աշխատանքը կատարված է գիտական անհրաժեշտ բարեխղճությամբ: Ատենախոսությունն արտահայտում է հեղինակի ինքնուրույն մոտեցումը դիտարկվող հիմնախնդիրներին, ինչը թույլ է տվել վեր հանել ոլորտի իրավական առանձնահատկությունները: Շարադրանքի լեզվաոճը պահպանված է գիտական պատշաճ մակարդակում, միտքը ձևակերպված է հստակ և մասնագիտական գրագիտությամբ: Օգտագործված գրականության և իրավական աղբյուրների համադրումն ու վերլուծությունը նույնպես փաստում են թեմայի շուրջ կատարված հետևողական աշխատանքի մասին:

Աշխատանքի ձևավորումը ամբողջությամբ համապատասխանում է ներկայացվող պահանջներին:

Պաշտպանության ներկայացվող դրույթները ձևակերպված են ինքնատիպությամբ, դրանք հստակ են թե բովանդակային, թե շարադրանքի տեսանկյունից: Պաշտպանության ներկայացվող դրույթները ձևակերպելիս հեղինակն ապահովել է դրանց տրամաբանական հաջորդականությունն ու փոխկապակցվածությունը: Առաջադրված դրույթներն արտահայտում են միասնական մոտեցում: Յուրաքանչյուր դրույթ լրացնում և ամբողջացնում է հետազոտության ընդհանուր համակարգը:

Գիտական նորույթի և մարդու սահմանադրական իրավունքների մասով արժեքավոր են անձի ֆիզիկական և հոգեկան անձեռնմխելիության իրավունքի ու մարդու ազատ գործելու իրավունքի հարաբերակցության վերաբերյալ հեղինակի կատարած վերլուծությունները: Աշխատանքում փորձ է արվում տեսականորեն հավասարակշռել բուժառուի՝ սեփական մարմնի տնօրինման և բուժման մեթոդի ընտրության ազատությունը պետության պոզիտիվ պարտականությունների հետ: Հեղինակն արդարացիորեն նշում է, որ ոչ ապացուցողական բժշկության մեթոդների կիրառման ժամանակ անձի ինքնավարությունը չպետք է վերածվի հանրային առողջության անվտանգության անտեսման: Առաջադրվում են իրազեկված համաձայնության իրավական կառուցակարգերի հստակեցմանն ուղղված մոտեցումներ, որոնք կոչված են երաշխավորելու բուժառուի գիտակցված ընտրությունը: Նման մոտեցումը թույլ է տալիս ապահովել անձի սահմանադրական ազատությունների իրացումը՝ միաժամանակ պահպանելով ֆիզիկական և հոգեկան անձեռնմխելիության պաշտպանվածության անհրաժեշտ մակարդակը:

Աշխատանքի հիմքում ընկած է գրականության աղբյուրների զգալի ընդգրկում ունեցող հենք: Հեղինակը հետազոտության ընթացքում օգտագործել է հարուստ գրականություն, ինչը թույլ է տվել խնդրին մոտենալ տարբեր գիտական տեսանկյուններից: Աղբյուրների նմանատիպ համադրումն ապահովել է ներկայացված վերլուծությունների անհրաժեշտ հիմնավորվածությունը:

Հաշվի առնելով, որ աշխատանքում ուսումնասիրվող հիմնախնդիրներն ունեն միջգիտակարգային բնույթ՝ գտնվելով իրավագիտության և բժշկագիտության հատման տիրույթում, հեղինակը դրսևորել է մեթոդաբանական խիստ հետևողականություն՝ պահպանելով գիտական վերլուծության անհրաժեշտ հավասարակշռությունը: Աշխատանքում տեղ գտած բժշկական հասկացություններն ու պրակտիկ օրինակները ինքնանպատակ չեն և չեն ծանրաբեռնում իրավաբանական շարադրանքը: Դրանք կիրառվել են գրագետ չափավորությամբ ու ծառայում են բացառապես որպես մասնագիտական հիմք՝ փաստարկված կերպով հիմնավորելու այս կամ այն կոնկրետ

իրավական կարգավորման ներդրման անհրաժեշտությունը և առաջադրվող լուծումների գործնական նշանակությունը: Հեղինակի նման մոտեցումը հնարավորություն է ընձեռել բացառել շեղումները դեպի զուտ բժշկական դաշտ և հետազոտության առանցքը հաստատուն կերպով պահպանել հանրային-իրավական տրամաբանության շրջանակներում:

Ատենախոսությունը կառուցված է տրամաբանական հաջորդականությամբ, ինչը հնարավորություն է տալիս հետևողականորեն բացահայտել հետազոտության նպատակներն ու խնդիրները: Աշխատանքի առաջին գլխում հեղինակը կենտրոնանում է հիմնական հասկացությունների իրավական ու գործնական նշանակության սահմանման վրա, որոնց շուրջ էլ հետագա գլուխներում ծավալվում է հանրային-իրավական հիմնախնդիրների խորքային վերլուծությունը: Կառուցվածքային նմանատիպ մոտեցումն ապահովում է ատենախոսության առանձին գլուխների միջև կապն ու նպաստում է նյութի ընկալելիությանը:

Հեղինակը վեր է հանել քննարկվող ոլորտում գործող իրավակարգավորումների համակարգային բացերն ու դրանցից բխող գործնական բարդությունները: Աշխատանքում մանրամասն ներկայացված է, թե ինչպես է հստակ իրավական չափորոշիչների բացակայությունը խոչընդոտում իրավակիրառ պրակտիկայի արդյունավետությանը և առաջացնում իրավական անորոշություն: Այս համատեքստում հեղինակը չի սահմանափակվել միայն խնդիրների արձանագրմամբ, այլև առաջադրել է դրանց հաղթահարմանն ուղղված հանրային-իրավական լուծումներ: Ուսումնասիրության ընթացքում ձևակերպված առաջարկները նպատակաուղղված են օրենսդրական դաշտի հստակեցմանը և պետական վերահսկողական մեխանիզմների կատարելագործմանը: Նման համակողմանի մոտեցումը թույլ է տալիս ոչ միայն հասկանալ առկա մարտահրավերների պատճառները, այլև տեսական հիմք ստեղծել հետագա բարեփոխումների համար: Արդյունքում, հեղինակի կատարած արձանագրումներն ու տեսական եզրահանգումները ձեռք են բերում ընդգծված կիրառական արժեք ինչպես իրավագիտության, այնպես էլ առողջապահական քաղաքականության ձևավորման տեսանկյունից:

Ատենախոսությունը, դրական գնահատելով հանդերձ, անհրաժեշտ ենք համարում ընդգծել, որ այն զերծ չէ որոշ թերություններից, որոնց առնչությամբ մեր նկատառումները հնարավորինս համակարգված ներկայացնում ենք ստորև.

1/ Ուսումնասիրելով ատենախոսության բովանդակությունը՝ նկատում ենք, որ հեղինակն իր հետազոտությունն ամբողջությամբ կառուցել է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրական դաշտի վերլուծության և օրենսդրական լուծումների վրա: Աշխատանքում հիշատակված իրավական ակտերն ու առաջարկվող բարեփոխումները նույնպես վերաբերում են ազգային իրավական համակարգին: Այս համատեքստում հարկ է նկատել, որ աշխատանքի վերնագիրը՝ «Ոչ ապացուցողական բժշկության հանրային-իրավական հիմնախնդիրները», ունի ընդհանրական բնույթ և չի արտացոլում հետազոտության իրական սահմանները: Նման պարագայում առաջանում է որոշակի անհամապատասխանություն ընդհանրական վերնագրի և նեղ բովանդակության միջև, քանի որ ընտրված ձևակերպումը ենթադրում է թեմայի քննարկում առավել լայն տեսական հարթության մեջ: Ուստի, աշխատանքի գիտական հստակությունն ապահովելու տեսանկյունից անհրաժեշտ էր

վերնագրում կատարել համապատասխան մասնավորեցում՝ նշելով ՀՀ-ում առկա հիմնախնդիրների շրջանակը: Վերնագրի և բովանդակության այս տարանջատումը թույլ չի տալիս ամբողջական պատկերացում կազմել աշխատանքի իրական ուղղվածության մասին մինչև դրա խորքային ընթերցումը:

2/ Ատենախոսության երրորդ գլխում հեղինակն անդրադարձել է օտարերկրյա պետությունների փորձի ուսումնասիրությանը, ինչը կարևոր է թեմայի համակողմանի ընկալման համար: Այդուհանդերձ, պետք է նկատել, որ ներկայացված համեմատական վերլուծությունը կրում է ավելի նկարագրական բնույթ, ինչը ստվերում է հեղինակի սեփական դիրքորոշումների արտահայտումը: Ուստի, հետազոտության գիտական արժեքն էլ ավելի բարձրացնելու համար առավել նպատակահարմար կլիներ խորացնել վերլուծական բաղադրիչը՝ կատարելով այդ փորձի քննադատական համադրումը Հայաստանի Հանրապետության ներկայիս իրավական իրականության հետ: Թեև աշխատանքի եզրահանգումների հատվածից հստակ երևում է, որ հեղինակը երրորդ գլխում կատարված ուսումնասիրությունից քաղել է բոլոր անհրաժեշտ տարրերը միջազգային փորձից՝ առավել արդյունավետ և կատարելագործված իրավական մոդել առաջարկելու համար, սակայն այդ արժեքավոր ընդհանրացումները չեն ընդգրկվել անմիջապես այդ գլխի շարադրանքում: Հեղինակը միջազգային փորձի վերլուծությունից բխող իր հիմնական հետևություններին անդրադարձել է միայն աշխատանքի վերջում՝ եզրահանգումները ձևակերպելիս: Ուստի, նպատակահարմար կլիներ այդ տեսական ու գործնական արդյունքները ներառել հենց համապատասխան գլխի ներսում, ինչը կապահովեր հետազոտության կառուցվածքային տարրերի ավելի սերտ փոխկապակցվածություն: Նման մոտեցումը թույլ կտար օտարերկրյա փորձի քննարկումն անմիջապես ծառայեցնել հեղինակի առաջարկների հիմնավորմանը՝ ընթերցողին ավելի սահուն կերպով մոտեցնելով վերջնական եզրահանգումներին:

3/ Ատենախոսությունում հեղինակն առանցքային ուշադրություն է դարձնում մարդու սահմանադրական իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության հիմնախնդիրներին: Այդուհանդերձ, աշխատանքի ծավալային և բովանդակային վերլուծությունից նկատելի է դառնում, որ զգալի տեղ է հատկացված նաև քրեաիրավական համատեքստում առկա հարցերի քննարկմանը: Հեղինակը խորությամբ անդրադառնում է ապացուցողական բժշկության սկզբունքների վրա չհիմնված գործողությամբ բժշկական գործառույթ իրականացնելու հանցակազմին: Նման մոտեցումը հասկանալի է, քանի որ ֆիզիկական և հոգեկան անձեռնմխելիության իրավունքի խախտումները հաճախ պահանջում են հենց քրեաիրավական բնույթի արձագանք: Որպես նկատառում, սակայն, հարկ է նշել, որ քրեաիրավական ասպեկտի նմանատիպ գերակայությունը երբեմն ստվերում է հանրային իրավունքի մյուս ճյուղերի ընձեռած կանխարգելիչ հնարավորությունները: Ցանկալի կլիներ աշխատանքում ավելի հավասարակշռված տեսնել պետության վարչական-վերահսկողական գործիքակազմի և քրեական պատասխանատվության ինստիտուտի հարաբերակցությունը: Այդուամենայնիվ, քրեական իրավունքի համատեքստում կատարված խորքային վերլուծությունն ինքնին արժեքավոր է և կարևոր հիմք է հանդիսանում ոչ ապացուցողական բժշկության ոլորտում իրավախախտումների դեմ պայքարի արդյունավետ մեխանիզմներ ձևավորելու համար:

Ատենախոսության հիմնական գիտական արդյունքներն ու առաջադրված դրույթներն իրենց արտացոլումն են գտել հեղինակի կողմից հրատարակված գիտական հոդվածներում: Տպագրված աշխատանքները բովանդակային առումով ամբողջությամբ համապատասխանում են ատենախոսության հետազոտական ուղղություններին և պատշաճ կերպով ապահովում են դրա արդյունքների հանրայնացումը գիտական համայնքում:

Հարկ է ընդգծել, որ կատարված նկատառումները կրում են առավելապես բանավեճային բնույթ: Դրանք չեն նվազեցնում կատարված հետազոտության գիտական կշիռն ու արդիականությունը և էապես չեն կարող ազդել ներկայացված թեկնածուական ատենախոսության արժեքի վրա, ուստի Աննա Կարենի Խաչատրյանի «Ոչ ապացուցողական բժշկության հանրային-իրավական հիմնախնդիրները» վերտառությամբ ԺԲ.00.02 - «Հանրային իրավունք (սահմանադրական, վարչական, ֆինանսական, մունիցիպալ, բնապահպանական, եվրոպական իրավունք, պետական կառավարում)» մասնագիտությամբ իրավաբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման ատենախոսության վերլուծությունը հիմք է տալիս եզրակացնելու, որ այն համապատասխանում է Կառավարության 1997 թվականի օգոստոսի 8-ի N 327 որոշմամբ հաստատված «ՀՀ–ում գիտական աստիճանաշնորհման կանոնակարգ»-ով սահմանված ատենախոսությանը ներկայացվող պահանջներին, այդ թվում՝ 6-8-րդ կետերի պահանջներին, ուստի հեղինակին՝ Աննա Կարենի Խաչատրյանին, կարող է շնորհվել ԺԲ.00.02 - «Հանրային իրավունք - սահմանադրական, վարչական, ֆինանսական, մունիցիպալ, բնապահպանական, եվրոպական իրավունք, պետական կառավարում» մասնագիտությամբ իրավաբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԸՆԴԴԻՄԱԽՈՍ՝

Ի. Գ. Դ. , ՊՐՈՖԵՍՈՐ **ԺՈՐԱ ՋՀԱՆԳԻՐՅԱՆ**

«13» հուլիսի 2026 թվական

Ի. Գ. Դ. , ՊՐՈՖԵՍՈՐ ԺՈՐԱ ՋՀԱՆԳԻՐՅԱՆԻ ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝

«ԳԼԱՁՈՐ» ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ՝ **ՌԻՄԱ ԱՅԴԻՆՅԱՆ**

«13» հուլիսի 2026 թվական